

Radikaali maaseutu

Elämme parhaillaan 2020-luvun taitetta. Muutaman kuukauden kuluttua olemme jo 2020-luvulla. Maaseutua koskevaa julkista puhetta hallitsevat kuitenkin edelleen samat kielikuvat kuin 1960-luvulla. Maaseutu on ollut tyhjenemässä ja kylät kuolemassa jo puoli vuosisataa. Näin hidas kuolema tuskin on mahdollista, eivätkä nämä kuluneet käsitteet muutenkaan vastaa 2020-luvun todellisuutta.

Moni Suomen syrjäisimmistä alueista on ohittanut tyhjenemisevaiheensa ja täyttymässä uudenslaisilla toimintoilla ja merkityksillä. Entistä useampi maaseudulla liikkuja on muualla kirjoilla oleva kesäasukas, matkailija, retkeilijä, luontoharrastaja tai metsästäjä. Kylässä voidaan olla läsnä monella tavalla: pysyvästi, tilapäisesti, tunneperäisesti tai virtuaalisesti.

Eräissä kylissä on nähtävissä uusi ilmiö, jota voitaisiin kutsua radikaalin maaseudun nousuksi. Valtimolle Rasimäen ja Rumon alueelle on viime vuosina vakiintunut vaihtoehdoisen elämäntavan etsijöiden joukko. Ihmiset rakentavat itselleen aitoja identiteettejä ja ehjiä elämäntarinoita tekemällä omaa elämäntapaansa koskevia tietoisia valintoja.

Valtimolla ei ole kyse mistään varsinaisesta vaihtoehdotyhteisöstä. Ihmiset asuvat omissa taloissaan omalla tavallaan. Elämäntyylien

välillä on eroja ja elämäntapavalintojen taustalla erilaisia lähtökohтия ja maailmakatsomuksia. Yhteistä on pyrkimys elää ympäristöä mahdollisimman vähän kuormittaen niukalla aineellisella kulutuksella. Toimitaan pienimuotoisesti ja yksinkertaisesti ilman suuria ja massiivisia rakenteita.

Radikaaleissa elämäntapavaliannoissa korostetaan paikallisia materiaaleja, omavaraista ruoanhankintaa, omin käsin tekemistä, luonnon monimuotoisuuden parantamista, uusiutuvaa energiaa ja vähäpäästöistä liikkumista. Kyse on huomattavasti suuremmista muutoksista kuin esimerkiksi ekologisessa kuluttamisessa. Ekoku-

luttaminen rajoittuu yleensä vain ympäristöystävällisempien tuotteiden ostamiseen ja julkisen liikenteen suosimiseen. Samanlaiseen kulutuksen rajuun vähentämiseen ja pienillä tuloilla elämiseen ei pyritä kuin radikaaleissa visioissa.

Radikaalien visioiden toteuttaminen edellyttää elämäntapavali-

toja, jotka poikkeavat vallitsevasta elämäntyylistä. Oman toiminnan jatkuva arviointi radikaalien ihanteiden valossa aiheuttaa helposti epävarmuutta. Uudenlaisiin ratkaisuihin sitoutuneita ihmisiä on aluksi vähän ja paikkakunnalla voidaan suhtautua heihin ennakkoluuloisesti. Tämä voi johtaa sisäänpäin kääntymiseen ja vetäytymiseen.

Kuten Valtimon esimerkki osoittaa, voivat vanhat asukkaat suhtautua myönteisesti eri tavalla eläjiin. Kun asukkaita on alueella muutenkin vähän, osataan auti-oiksi jääneisiin vanhoihin taloihin muuttaneita arvostaa. Moni alkuperäisenkin asukas elää osittain samalla tavalla kasvimaataan hoitaen, marjoja metsästä keräten ja polttopuita tehden. Omavaraisuuden ja itse pärjäämisen perinne ei ole kokonaan katkennut Pohjois-Karjalan maaseudulla.

Omavaraisemman elämäntavan etsijät ovat yksi puro, joista uudenlainen, monimuotoinen kylä voi 2020-luvulla kehittyä. Tulevaisuuden kylässä on monenlaista väkeä, joka kiinnittyy toisistaan poikkeavilla tavoilla alueen luontoon ja paikalliseen perinteeseen. Keskeinen kysymys on, miten nämä erilaiset ihmiset suhtautuvat toisiinsa ja saadaan mukaan kylän elämään.

Pertti Rannikko

OVAREIDEN ORSILTA

Lieksassa on jonkun tilaston mukaan noin 3000 lomamökkiä. Näistä iso osa on Pielisen rannalla ja Vuonislahden lähistöllä. Mökkiläiset ovat eläneet perinteisesti omaa suljettua elämänsä ilman kontakteja kylään tai toisiin mökkiläisiin. Näistä syistä johtuen pieni joukko aktivoitui kesällä 2016 ja halusi tähän muutoksen. Seuraavassa jutussa on hieman kerrottu mitä on tehty ja mitä on suunnitteilla.

MÖKKILÄINEN VAI OVARI?

Keskustelua on käyty ollaanko mökkiläisiä vai osavuosiasukkaita eli ovareita. Tällä hetkellä ei tule sanktioita käyttäkö kumpaa nimitystä tahansa. Iso osa mökkiläisistä on jo nykyään ovareita. Loma-asuntoihin halutaan samoja mukavuuksia kuin kaupungissa ja sitä kautta mökillä voi olla myös kesäkauden ulkopuolella. Samalla tutustutaan väkisin enemmän kylän tosielämään. Kuka tekee lumityöt ja mistä saadaan polttopuut jne? Entä mistä saan apua, kun tulee ongelmia? Nämä ovat niitä pohdintoja, joita ovarit joutuvat tekemään.

TOIMINNAN ALOITUS KESÄLLÄ 2016

Mökkiläisiä pyydettiin kesällä 2016 sijaistamaan **Birgit Kettusta** kesätorikahvion pidossa. Pieni joukko osavuosiasukkaita (**Tuija Kuusisto, Jarmo Sipiläinen, Ami Ihatsu ja Ulla Sipiläinen**) ottivat haasteen vastaan ja järjestivät torikahvituksen. Tulot kirjattiin Kylätoimintakeskus Kukon hyväksi. Näiden kokoontumisten tiimoilta syntyi ajatus, että mökkiläiset voisivat antaa oman panoksensa Vuoniskylien elämään ja että osavuosiasukkaat kannattaisi ehkä kutsua kokoon.

Kesällä 2016 päätettiin myös järjestää pientä ohjelmaa Vuonislahden perinteiselle juhannuskokolle seuraavana kesänä. Kesällä 2017 suunnittelupalaveriin pyydettiin kaksi mökkiläistä lisää (**Tuula ja Taisto Pietilä**) ja tällä joukolla pieni juhannusjuhlanen saatiinkin toteutettua. Juhlasta saatiin runsaasti ruusuja, mutta myös vähän risuja. Suurimmaksi ongelmaksi todettiin äänenvahvistimien puute pitkänomaisessa tapahtumapaikassa ja tuulisessa säässä. Tuli ajatus hyvien ulkoilmassa, ilman sähköä toimivien äänenvahvistimien hankkimisesta.

Päätettiin myös kutsua mökkiläiset ja muut osavuosiasuk-

kaat koolle. Kutsu osoitettiin kaikille Vuoniskylien (Kelvä, Vuonijärvi, Vuonislahti, Lapalie) osavuosiasukkailla. Tiedotuskanavana käytettiin Vuoniskylien ilmoitustauluja, Vuonis.net sivustoa sekä puskaradiota.

Monet mökkiläiset ovat

jo vuosia osallistuneet kyläläisten rinnalla erilaisten tapahtumien järjestämiseen, joista voi mainita esimerkiksi Vuonislahden kesäteatterin kahvituksen.

ENSIMMÄINEN MÖKKILÄISTEN KOKOUS KUKOSSA HEINÄKUUSSA 2017

Ensimmäiseen kokoukseen 22.7.2017 osallistui 20 mökkiläistä ja kyläpiällikkö **Anu**.

Kokouksessa todettiin, että toiminnan yksi tarkoitus on auttaa kyläläisiä tapahtumien järjestämisessä. Voisimme myös miettiä, mitä voisimme tehdä kokeaksemme olemme osa Vuoniskylien yhteisöä.

Kokouksessa tuli esityksiä ja toiveita mahdollisesta tulevasta toiminnasta. Ehdotettiin mm. historiaryhmää, lauluilta ja urheilutapahtumia. Eniten puhutti läsnäolijoita kuitenkin Lieksa-Vuonislahti -tien huono kunto ja päätettiin kukin omalla tahollamme olla yhteydessä ihmisiin ja elimiin, jotka pystyvät vaikuttamaan tilanteen parantamiseen. Oltiin huolestuneita mm. maineikkaan karavaanaralueen maineen menetyksestä huonon tien

vuoksi. Karavaanareilla oli kokouksessa oma edustaja. Kokouksen tärkein päätös oli, että kokoontumisia jatketaan ja pyritään saamaan mahdollisimman moni mökkiläinen mukaan toimintaan. Koollekutsujaksi valittiin Jarmo Sipiläinen.

Lisäksi kokouksessa päätettiin osallistua kesätorikahvitukseen, järjestää ohjelmaa juhannusjuhille, järjestää lauluilta ja liikuntailta sekä perustaa historiaryhmä.

TOIMINTA KESÄLLÄ 2018

Viime kesä oli ensimmäinen yhteinen toimintakesä, jolloin oli muun muassa seuraavaa toimintaa:

- järjestettiin ohjelmaa juhannusjuhille
- osallistuttiin karavaanaralueen myyntitapahtumaan, josta tulot Kukolle
- joogakurssi
- ei niin ryppyotsainen liikuntailta
- historiailta
- valokuvausilta kokeneiden ammattilaisten **Tasen ja Istvanin** opastuksella
- lisäksi osallistui useita henkilöitä omalla työpanoksellaan teatterin ja lavatanssien kahvitukseen, makkarapaistoon jne.

Loppukesästä pidettiin yhteinen kokous, jossa Jarmo Sipiläisen tilalle koollekutsujaksi valittiin **Timo Leppänen**. Kokouksessa päätettiin, että toimintaa jatketaan ja kokoonnutaan kesän alussa 2019 suunnittelemaan tulevaa.

TULEVA TOIMINTA

Kesän 2019 toiminnan suunnittelukokous pidetään erikseen sovittavana aikana kesäkuun alussa. Kokouksen aikataulua voi seurata Facebookin kautta ”Vuoniskylien mökkiläiset ja muut osavuosiasukkaat”. Kannattaa seurata myös kylän ilmoitustauluja. Kaikille, joiden sähköpostiosoitteet ovat tiedossa, kutsu kokoukseen tulee lähiaikoina.

Yhteenvetona voisi todeta, että tällainen toiminta on selvästi lisännyt mökkiläisten ja kyläisten keskeistä toimintaa. Ilman vireänä toimivaa kylää ei ole myöskään viihtyisää mökkiympäristöä eikä tarvittavia palveluja. Lisäksi mökkiläisten kesken on tullut pysyviä ihmissuhteita. Tämä lisää viihtyvyyttä entiseen omissa oloissa tilanteeseen verrattuna. Joten eiköhän jatketa tätä toimintaa ja mahdollisimman moni mukaan.

Hyvää kesän 2019 odotusta!

Timo Leppänen